16

TENTAMEN MEDICUM INAUGURALE, DE REGIMINE PHTHISICORUM:

QUOD,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate ſpectatiſſimi admodum Viri,

GULIELMI ROBERTSON, S. S. T P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI conſenſu,

Et nobiliſſimae FACULTATIS MEDICÆ Decreto,

Pro GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini ſubjicit

GULIELMUS LOGAN,

PHILADELPHIENSIS.

Ad diem 12 Junii, hora locoque ſolitis.

Principiis obſta; ſero Medicina paratur
Cum Mala per longas invaluere moras. OVID.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR, AULD, et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M,DCC,LXX.

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30788882

PHTHISICIS

SACRUM

VOLUIT

AUCTOR.

TENTAMEN MEDICUM

DE

REGIMINE PHTHISICORUM.

PROEMIUM.

REGIO in terris unaquaeque, ex peculiari incolarum conſuetudine et vivendi more, ex ſitu plagaque, morbo cuidam endemico ſibi peculiari, ubique ſubjecta eſt.

CUM primum in Britanniam appuliſſem, de arte medica parum cognovi; ſed in ſtudio medicinae ſub patris optimi patrocinio et conſilio probe inſtitutum, prudentia et utilitas ſalutaris me coegit, uti morbos magis communes, quibus incolae eſſent opportuni, ab initio contemplarer; quippe qui ex eo tempore, uti in Anglia aetatis reſiduum tranſigerem, mecum conſtituerim, inter alios complures, pulmonum morbos haud minus eſſe frequentes

quam lethales, cito comperi. Adoleſcentiam et pulchritudinem, eheu! victimas eſſe peculiares ſibi devotas ubique conſpexi.

Misericordia tactus, quam multa ſuſpiria mecum clanculum duxi, et aſſidue ſollicitus optavi, uti tempus adveniret quo ſtudia noſtra maturiora nos edocerent, quibus tandem rationibus talibus malis occurrerem et mederer. Ad gymnaſium hocce, doctrinae medicae theatrum celeberrimum, tandem feliciter acceſſi: Et quoniam, poſtquam praelectionibus publicis ſedulo quotannis interfui, jam in Britanniam Auſtralem reverſurus ſum, utinam ex animo, Deo juvante, dixiſſe potuerim facultates ſalutares, quibus impetus hujus morbi rapaciſſimos omnino compeſcerem, me conſequutum fuiſſe.

Tentamen autem hocce, proh dolor! aperte commonſtrabit artis operationes et induſtriae documenta minutiſſimis arcanae naturae operationibus quam ſint inaequales.

I.

I.

Quoniam vero de Regimine, aegrotantibus phthiſi confirmata a labe pulmonum enata laborantibus congruo, ex profeſſo ac praecipue tractare mecum conſtitui; uti argumentum ſyſtematice procedat, morbi hiſtoriam breviuſculam, prognoſin, et cauſas, enarrare oportebit.

II.

DEFINITIO.

Itaque nuncupatur Phthiſis Pulmonalis, extabeſcentia corporis, una cum febre lenta, dyſpnoea, thoracis ipſius dolore obtuſo, tuſſi, et ſaepe ſputo purulento.

III.

HISTORIA MORBI.

Hicce morbus pulmonum, ulceribus per varias cauſas inductis plerumque debetur;

betur; inter annum decimum octavum et trigeſimum ſextum fere accidit; foeminis habitus delicatioris quam maſculis ſaepius infeſtus; et in Britannia, forſan ex variis tempeſtatum cœlique mutationibus, magis quam in aliis regionibus, aſſidue graſſatur.

Difficile erit certe quibus tandem morbi periodis ulcus pulmonum incipiat aut aperte diſtingui potuerit; ſed in noſocomiis omnibus quibus interfui hæc ſymptomata inter aegrotantes phthiſicos quos vidi ſuſpicionem ulceris enaſcentis praebuerunt.

Itaque, ſi poſt febrem catarrhalem, vel ex quavis cauſa, aeger tuſſi ſicca, raucedine, dyſpnoea, praecipue aucto motu, corripiatur, vel ſi tuſſis haecce uno latere potius quam in alio decumbenti violentior fuerit; vel ſi, poſt excretionem ſanguinis floridi copioſam, pulſus velocior duriorque deveniat, atque ſtatim reſpirandi difficultas augeatur; ſi horripilationes vagae frigidae, ſi genae rubeſcunt et reliqua facies

facies omnino palleſcit; ſi mane ſudores colliquantes, praecipue circa caput pectuſque ſupervenerunt; ſi tuſſis una cum expectoratione materiae flavidae cruore commiſta ingraveſcit; ſi denique his ſupradictis accedat magna virium proſtratio ac debilitas; ex tuto affirmare poſſumus, pro rata ratione qua haecce ſymptomata ferociunt, ulceris plus minuſve in pulmonibus ſublatitare. Si vero haecce omnia ita ſeſe habent, effectus hujuſmodi fere ſubſequuntur: Sudores magis profuſi continuo fluunt, corpus marcore extenuatur; aegrotus, ſi lateri ſano ſuperincumbat, peſſime ſe habet; et periculum imminet, ne ſtatim ſuffocatione internecetur. Genua rubeſcunt; crura tument; oculi vitreſcunt et languent; vox rauceſcit; acumen narium; frigeſcunt aures; tempora deprimuntur; effluunt capilli; et tandem diarrhoea lethalis ingruit, et ſcenam claudit. Obſervandum vero, quod haecce ſymptomata ubique fere, ſed haud omnia neceſſario, morbum

concomitari, et in diverſis aetatis ſtadiis ac praediſpoſitionibus diverſa fuiſſe.

IV.

PROGNOSIS.

De morbo hocce velut immedicabili nimis frequenter, cum apud medicos, tum etiam apud aegrotantis amicos, conclamatum eſſe videtur. Confiteor equidem, plerumque morbum lethalem eſſe: At crudele omnino eſſet dixiſſe, auxilium aegrotanti nullum adfuturum; namque in annalibus phyſicis haud raro compertum eſt, hunc morbum ab initio rite tractatum medicabilem fuiſſe. Atque, ſiquidem aegrotanti mederi nequeat, vita ſaltem in multos annos conſervari potuit; namque, ſi reſpiratio facilis atque libera fuit; ſi haemoptoe parca neque ſaepius iterata; ſi calor corporeus undequaque aequalis ſit, et praeter naturae rationem conſuetam non urgeat; ſi tuſſis mitis ſit, et

et expectoratio libera et copioſa, et aegrotans habitu corporis valido natura gaudeat; ſi thorax ſit ei capacior; ſi morbus hereditarius non fuit: Si haecce, inquam, ita ſeſe habeant, et ſymptomata modice urgeant, ex tuto quidem aegro conſolemur, tametſi pulmonis ulcus adfuerit; quippe cujus vita, adhibita cura, in multos annos regimine proprio conſervari potuerit.

DEPLORANDUM vero, quod ſaepe nimis accidit, ut hae cauſae, licet interdum feliciores, rarius equidem occurrunt. Namque cauſae noxiae morbum hujuſmodi plerumque impetu violentiore introducunt. Ex indiciis ideo inſequentibus nimis, eheu! verendum, ne concludere liceat, nil majus ab auxilio medico ſperandum eſſe, niſi uti ſymptoma tum graviorum ferociam, quam leniſſime, compeſcamus. Si morbus fuit gentilis; ſi a thorace male conformata oriatur; ſi habitus fuerit ſtrumoſus; ſi pulmonum haemorrhagia largius inceſſerit; ſi febris

hectica

hectica indies ingraveſcit; ſi reſpiratio difficilior, tuſſis violentior, et expectoratio parcior perſeverat; ſi anhelatio foetida evadit, et ſudores violentiores effluunt; vix ac ne vix aliquid agendum medico reſtabit, niſi ut humanitate ac lenitate quamplurima potuit, ne moribundum horrore concutiat, de eventu eum prudenter commoneat, ac lethales aditus molliores et minus formidoloſos efficiat. Denique vero, quando capilli defluunt, et delirium diarrhoea conjunctum invadit, concludamus liceat, tragoediam brevi clauſam fore.

V.

CAUSÆ.

Causa proxima hujus morbi videtur eſſe ulcus pulmonum per diatheſin ſyſtematis humanae phlogiſticam concitatum, per certas leges oeconomiae animalis in pulmones convergentem.

IN-

INDICATIONES CURATORIÆ, ſive PALLIATIVÆ.

Partem opuſculi noſtri graviſſimam, nec minus utiliſſimam, nunc aggredior: Ecce vero, hic labor, hoc opus eſt! Quinetiam fortaſſe, ſiquidem theoriam ſcholarum antiquiorum jamdudum ratam conſuetamque conſequeremur, praxis noſtra nimis prolixa, difficilis, et ambigua videretur. Sed, licet haecce res, utpote majoris momenti, ad diligentiam noſtram quam maxime pertineat, leniendi methodum rationi convenientem ſumma qua potuit brevitate ac perſpicuitate propoſuiſſe conabimur.

Observatione certiſſime conſtat, quod ſiquidem cauſam amovere potuerimus, effectus ipſe neceſſario deſineret; at, ſi quando cauſam nulla ratione amoveri queamus, effectum, ſi cauſam leniter compeſcuerimus, minorem ac imbecilliorem reddidiſſe poſſumus. In hac re aggredienda indicationes, uti revera apparent, obſcuritatis dubiae

dubiae ac fallacis labyrintho tenebricoſo ſedulo evitato, ſtrictiſſime perſequemur; quippe qui de curatione hujus morbi quam plurima ex longinquo petita effutiiſſe potuerimus, ſiquidem conamina multiformia ab empyricis facta, a temporibus Hippocratis in hunc uſque diem coram lectore protulerimus: Talis enim obſervationum ſeries concatenata, animo in rebus medicis probe verſato, laborioſum foret ac ſupervacuum. Mirum profecto videtur homines eruditione, nec minus obſervatione, ſatis inſtructos omne ſtudium ſuum in ea placide contuliſſe, uti fabulis annilibus quotquot ingenium humanum excogitaſſe potuerit, auctoritatis aut veritatis umbra haud innixis, annales medicas undiquaque complerent. Quod ad nos attineat, dum morbi hiſtoriam undicunque contuemur, indicationes curatorias nullas niſi binas omnino propoſuiſſe poſſumus.

I. Uti diatheſeos phlogiſticae augmentis obviam eatur.

II. Uti

II. Uti ſymptomata nonnulla lenian-tur.

I. Primo, ſtimuli animum immediate magis afficientes conſiderentur: Nempe,

Animi Pathemata. Nexus atque conſenſus animum inter et corpus adeo arctiſſimus adhaeret, uti pauci morbi ſunt quos indicia talium nexuum magis minuſve non comitentur; notabile vero eſt, in omnibus aegrotantibus phthiſi laborantibus, morbum animum vix afficere, niſi ut imaginibus fallaciſſimis et adulantibus eum oblectet et ſuffulciat. Hocce phaenomenon ingenue confiteor me nulla ratione explicare poſſe. Experimentis vero compluribus jamdudum compertum eſt, ſenſationis cujuſlibet ſedem in cerebro latere; et forſitan eſſe queat, uti volumen ſanguinis copioſius in cerebrum accumulatione ejuſdem in pulmone determinatum irritamenta fortiora inducat, et ſyſtema mobile magis reddat. Sed, licet hactenus conjecturas feciſſe queamus, nullis exinde

exinde rationibus aperte collegiſſe poſſumus, quibus tandem ex cauſis affectus animi adeo peculiares a talibus irritamentis omnino excitentur. Namque arcana haecce veneranda per divinam Opificis Summi ſapientiam perpetuo nos latent, et in aeternum fortaſſe latebunt. Quamvis autem hocce phaenomenon mirum quidem et attentione digniſſimum eſſe videatur, vix ad rem pertinet, et uti morbus terminetur omnino parum prodeſt.

Affectiones Animi in ſedantes atque ſtimulantes ab auctoribus omnino diſpertiuntur; at fortaſſe negationes inter ſeſe alternatim ſolummodo inveſtigando reperientur. Ægrotantes, ne in moeſtitiam ac deſperationem incidant, in omni morbo ſedulo caveamus; ſed, in phthiſi laborantibus, niſi malum altius inhaereat et diutius commoretur, affectus hujuſmodi progreſſum nihil aeque ac terror, iracundia, ac ſolicitudo afficiet, quippe qui ſyſtemate corporeo ſtimulos validiores inferunt, et ex hactenus traditis

quam

quamplurimum nocent. Ægri phthiſi laborantes, etiamſi ſolicitudine quae hypochondriaſin comitatur ex magna parte vacant; nihilominus, a mobilitate ſyſtematis commutationibus violentiſſimis in terrorem caeteroſque affectus pernicioſos, a cauſis fortuitis quae in communi vitae curriculo aſſiduo verſantur, in effectibus concitandis opportuni ſunt. Cauſas igitur hujuſmodi praecavere quam maxime oportebit.

ÆGROTANS amicorum pauciorum conſuetudine perpetuo fruatur, quorum prudentia cauſae omnes graviores quae aegri tranquillitatem perturbarent caute celaret. Optaverim profecto ut aegrotans ab omnibus irritamentis quae ſolicitudinem fortiorem de eventu concitarent ſedulo caveret; ideoque ei in oblectamentis luſoriis, aut tragoediis atrocioribus perlegendis, nimis indulgere noluerim. Olim cognovi virginem nobilem lepidiſſimam hocce morbo, proh dolor! ad aſtra tranſlatam, quae luſibus hujuſmodi fallacibus aſſidue ob-

lectabatur; aſt oblectamina quae amplectebatur ex fortuna adverſa ſive proſpera occurrentia minime compenſarunt. Ubi aegrotantibus opes affluentes ſuppetunt; ſiquidem, curis vitae domeſticae recedant et Baias publicas Briſtolienſes, Bathonienſes, aliaſve, frequentent, dum ſalutem regimine probe accommodato curent, et oblectamentis innocuis ibidem modice perfruantur; ex otio tranquilliſſimo quo vitam degunt, uti credo, multo citius convaleſcent, vel ſaltem extrema luminis ſtadia placidius tranſigent, quam ubi domi verſantur, atque circumvolantibus curis oeconomicis aſſidue ſolicitantur.

b. Constitutio Aeris. Res in dubium revocari nequeat, quin *ardoris* et *algoris* extrema maximos in ſyſtemate corporis effectus ſtimulatrices in ſeſe contineant; cum nihilominus ex principiis diverſiſſimis inceſſanter agunt.

Algor. Sub hiſtoria morbi quem tractamus, hactenus obſervavimus, phthiſin pulmonalem in Britannia praecipue, propter

propter varia coeli diſcrimina fluctuantia, frequentiſſime graſſari; porro, monendum eſt, algoris actionem in corpus humanum cutis ſuperficiem in volumen arctius contrahere; unde major ſanguinis copia interne determinatur, qui ſaepiſſime tuberculis in pulmone, febres catarrhales inducendo, viam ſtruit; vel ſi tubercula jam efformantur, diatheſin inflammatoriam inducere minatur, quae in ulcus et haemoptoen haud raro terminatur. Ecce vero aliud incommodum quod ex frigore in ſtatu febrili corpori applicato ſuboritur; nempe ex ſtimulo. Frigus enim, dum intenſius applicatur, viribus quaſi ſedantibus agit. Natura tamen interea conatibus ſuis, quibus ab ejuſdem effectibus ſeſe eripiat, in cor arteriaſque reactionem inducit, quae quidem reactio pro ratione frigoris applicati velocior ac violentior evadit; *e. g.* lavationis frigidae effectus, et laticum frigidiorum hauſtus, reactione ſua ſudorem promovet. Caloris cauſa generatrix apud philoſophicos, ni fallor,

lor, omnino indagine defruſtrata, diutius inveſtigata fuit. Res equidem haud neceſſaria nondum conſtituta fuit, neque ad propoſitum noſtrum adeo pertinet; ſed, ex cauſa qualibet oriatur, obſervatione noſtra certiſſime pateſcit, vires generatrices ſui generis in corpore humano, nec minus in animalium omnium, continuo latere, quae per gradus frigoris majoris augentur, et per eoſdem caloris gradus ubique minuuntur.

ÆSTUS. Hicce vero, ſicuti jam obſervatum eſt, ſyſtemati ſtimulus immediate concitatur, cujus effectus ab actione ſua in vires nervoſas, quaecunque ſint, exoritur; ſiquidem vis nervoſa ſit materia aliqua fluida, prout BOERHAAVIUS opinatur, neceſſe erit, uti, fluidis omnibus aliis elaſticis ſimilis, ejuſdem raritas aut elaſticitas pro ratione caloris augeatur; ab hacce autem raritate aut elaſticitate, ſimul connexa, mobilitas ſyſtematis unice pendet; exinde, rebus ſic ſtantibus, uti ſyſtema evadat irritabilius, omnino conſequetur.

quetur. Unde plane patebit, extrema frigoris aut caloris hecticis eſſe pernicioſa. Quocirca, ſiquidem iis conveniat, ad plagas benigniores manſuetioreſque dimittendos eſſe conſtat. Optaverim equidem, ſi fieri potuit, uti aegrotantes hujuſmodi vel in Inſulas Bermudas, vel in Azores quaſlibet, ablegarentur; quoniam hae Inſulae, quippe in Oceano Atlantico ſaluberrime conſitae, propter ſerenitatem ſuam et temperiem, multum concelebrantur. Regiones equidem Galliarum Auſtrales, et loca ibidem Mari Mediterraneo viciniora, collaudare poſſem: At vero, ob multas rationes, inſularum aliquam Oceano immenſo circumcinctam, propter atmoſphaeram marinam ſaluberrimam, longe praetulerim; quippe qui, *terris jactatus et alto*, in hiſce regionibus effectus ejuſmodi ſalutiferos jamdudum ipſe cognoverim.

c. Exercitium. Tantum locuti de plaga coeloque tempeſtiviore aegrotanti ſub phthiſi idoneis; reſtat, uti exercitationis utilitatem quam breviſſime perpendamus.

pendamus. Ab initio autem, ſub indicatione noſtra, jam obſervavimus, ſtimulum cujuſlibet in ſyſtemate corporeo eſſe ſedulo praecavendum.

Dici nequit, aegrotum, dum ulcus patet, rite convaleſcere, ſed, ex adverſo, in ſtatu magnae irritabilitatis adhuc verſari; ideoque lubenter crediderim, exercitationem corpoream, ſicuti motum ſolidorum ſimplicium ubique concitat, et mobilitatem elaſticitatemque majorem nec minus exſuſcitare, et exinde in ſyſtema ſanguiferum plurimum agere, circuitus augere, et effectus pernicioſos, augendis ſanguinis ſudoris caeterorumque excretionibus, valde promovere. Praeterea vero, dum aegrotans a morbo digraſſante perquam imbecillis hactenus evadit, conatus aliquis, quo corporis imbecillitas amoveatur, et tonus ſyſtematis exercitationibus augeatur, ob reactionem ſedantem, quam plurimum obeſſe queat, quae ab omnibus laſſitudinis ac debilitatis indiciis inſignitur. Confitendum tamen, in caſibus hae-

moptoes

moptoes recentioribus, exercitationem, geſtationis ope concitatam, ſanguinis curſum in omnes corporis partes longe lateque promovendo, ſalutares effectus non raro produxiſſe. Quoniam vero hactenus ſuppoſuimus, aegrotantem prope littora maris vitam jam degere, vix deerit occaſio, qua exercitatione navigationis auxilio probe utatur, quae effectus in phthiſi ſaluberrimos omnino procreare conſuevit. Expedire equidem noluerim, quibus tandem rationibus effectus hujuſmodi concitare queat; licet revera probe cognovimus effectus ejuſmodi ſalutiferos a talibus exercitiis exoriri. Caſum enarraſſe liceat, qui probiſſimos effectus, in haemoptoe compeſcenda geſtationis navicularis auxilio, confirmare videatur.

Ineunte anno 1769, juvenis quidam, opificio ſedentario ſartor, multum occupatus, viginti annos natus, nos de ſalute ſua periculoſa conſuluit. In ſeptimanam totam uſque, ſanguinis exſpuitionem una cum tuſſicula graviore copioſam ejecerat.

Tem-

Temperamento ſanguineo floridoque gaudebat. Pulſus adhuc naturalis. Monuimus uti ab opificio ceſſaret, fretumque Bodotriam, in Fifam uſque, per ſpatium marinum ſeptem circiter milliarium, navigio tranſiret; quod quidem in tres dies continuos aſſidue fecit; in trajectibus ſingulis navigio exagitatus, nauſea faſtidioſa quam plurimum laboravit; porro, etiam ſaburrae multum, at ſanguinis haud aliquid, evomuit. Tandem vero, die tertio, ſub crepuſculis, hilariter reverſus, gratias nobis quam plurimas habuit, quippe qui probe convaleſceret; et, in hunc uſque diem, a tuſſe, haemoptoe, et ab omnibus aliis pejoris notae quaerelis, omnino vacat, et valetudine proſpera liberrime perfruitur.

d. DIÆTA. Nulla forſitan ſyſtematis humani pars, quam ventriculus, irritationi frequentiſſimae magis obnoxia eſt. Natura quidem praecaviſſe videtur contra ullam materiam noxiam, ne in eum introeat quae eidem iniqua foret. Finis ultimus

timus alimenti in corpus ingeſta eſt, uti nutriat et refocillet; quomodocunque autem hoc fieri queat, omnino probabile videtur, a variis nutrientibus, in ſtomachum ingeſtis, materiam per lacteas abſorptam, uti fluidum homogeneum, ibidem evadere. Argumentum deſumptum ex obſervatis in iis animalibus quae vegetabilibus, et in iis quae carnibus veſcantur, diſcrimen in partibus ſolidorum ac fluidorum componentibus omnino nullum oſtendit.

DIÆTA hominis generalis in tria capita dividitur.

I. in OLERACEA.
II. in LACTICINEA.
III. in ANIMALIA.

I. QUOD ad priora attineat, eſculenta in genere alimenti minimum ſuppeditant; ſed perſpiratione faciliores evadunt; ideoque ſyſtema minus ſtimulant. Profecto, victus omnis humanus origine

vegetabilis omnino fuiſſe videtur; namque, licet animalia carnivora vegetabilibus enutrita fuiſſent, ut leo, cerva, et caetera, nullum animal, inter mammalium claſſes, niſi genus humanum, facultate gaudet qua nutrimentum a plantis aut animalibus ſuppeditatum promiſcue ſeligat, aut eo unice vivat.

II. Lac animalium, jam aſſimilatum, hominibus qui viribus imbecillioribus coctricibus gaudent, accommodiſſimum eſſe videretur: Et pauciora quidem temperamenta reperiuntur, quae ei nequaquam conveniant. Lac enim ex animalibus ſubductum ex materia animali ac vegetabili commiſtum et compoſitum eſſe videtur, et maximam nutrimenti copiam ſalutiferam in ſeſe continet; ac proinde, naturam ejuſdem animalem atque vegetabilem promiſcue hominibus apprime congruam eſſe, conſtat. Si vero qualitates ejuſdem, quibus ad vegetabilia propius accedat, intueamur, aceſcens eſſe omnino comperitur; neque febri-

febriculam iſtiuſmodi quae digeſtionem victus animalis aſſidue comitatur excitat, qua antiſepticum multo magis evadit; et exinde conjecturas de uſu ejuſdem in febribus hecticis feciſſe libet, quae febres victus animalis ingeſtionem vulgo comitantur. Exacerbationem hujuſmodi eſſe, etiam in ſanitate, videtur, uti cuiquam aperte liquebit qui pulſus immutationes a paſtu lautiſſimo ſedulo obſervaverit. Ideoque alimentum concoctu facillimum, ſtimulo vacuum, optimum erit: Et nullum quam lacteum in hoc propoſitum melius accommodatum; quippe quod exercitationem viribus aſſimilantibus minorem praebeat, et malis hecticis idoneum prorſus eſſe cernatur. Quinetiam, quoniam nonnihil ex natura animali contineat, et copiam nutrimenti notabilem, qualitatis inflammatoriae expertem, ſuppeditat, in phthiſin accommodum ubique tuto proponitur. Quoniam autem habitus nonnulli peculiares occurrunt, quibus lac cujuſque generis haud conveniret,

prae-

praeſtantiſſimum quodque ſeligere oportebit. Lac aſininum, caprinum, humanum, quippe quod nutrimenti multum in ſe contineat, longe praeferendum; porro, quoniam animal ſuccum praebens vegetabilibus enutritur, lac ejuſdem facultate aceſcente praeditum eſt, et temperamentis inflammatoriis accommodiſſimum. In phthiſicis, lac ex mammis calidum et efferveſcens, ventriculo vacuo, horam circiter antequam aeger lecto aſſurgat, mane deſumendum. Quoniam vero aegrotantes regimine quam maxime refrigeranti nutriri conveniat, ſi ſinguli lactis hauſtus aequalibus aquae Briſtolienſis partibus immiſceri queant, omnino praetulerim. Conſueverunt equidem matres infantium altricium nutricibus quam plurimum victus opipari ſuppeditare, quo lac ſucculentum magis ſuggerant; in eo tamen longe falluntur. Namque lac quo magis diluas, eo magis haurientem alit et refocillat. Videmus enim agricolas qui boves paſcunt hoc probe ſcire; ut qui vi-

tulos

tulos lacte aqua commiſto infarciunt quo in mercaturam aptius ſaginentur. Lac ebutyratum, propter aceſcentiam ſuam, in hoc morbo apprime commodum; videmus enim effectus ſaluberrimos ex ejus uſu in diaetam aſſiduo; quippe quod exacerbationes febriles ablegat et compeſcit.

Complures occcurrunt apud quos lac ipſum in ſtimulum nocivum cederet; hiſce vero lactis coagulati ſerum omnino conveniret. Nonnunquam oportebit uti lac decoquatur, quo indoles ejuſdem relaxans in temperamentis quibuſdam noxia prorſus arceatur. Obſervandum vero, poſtremo, lactis effectus ſalubriores ex eo quod victus ſit unicus, vel tantum cum vegetabili commiſtus, et ex attentione in caetera nonnaturalia ſedulo habita, prorſus pendere.

III. Animalia. Quae jam antea obſervavimus de ſtimulo a cibis alkaleſcentibus excitato, nec minus hic etiam convenirent. Ubi ſyſtema quam maxime irritabile,

tabile, et morbus inveteraſcens diutius proceſſit, a victu animali prorſus abſtineant, et victui vegetabili, quamdiu vires ſuſtinere poſſint, ſe aſſueſcant; namque ex malis binis minimum ſemper eligendum: Longe enim praeſtaret, ſi morbus omnino lethalis evaderet, ſymptomatum atrociam diaeta refrigeranti perſpirabili manſuefacere, quam ſyſtema mutilatum diaeta animali, fortius alente, concoctu difficili, virium aſſimilantium ſtimulum aſſiduum ubique concitaturo, refocillare conari.

Ast, ubi febris leniſſima, et alia ſymptomata leviſſima accedunt, aegrotis victus qui concoctu faciliores ſunt, et maximam glutinis animalis copiam in ſeſe continent, ex tuto concedere poſſumus; quales ſunt carnes pullini, oſtreae, viperinae, cuniculi domeſtici, et ſorbuta nonnulla ex muricibus concocta, et ſimilia, copia modica in ventriculum ingeſta. Hic vero forſitan objiciat aliquis, obſervationes noſtras de diaeta exhibenda nimis

eſſe

eſſe concinnas et leviuſculas. Monendum vero, in hoc loco praecipue, In ſimplicitate ſalutem conſtare. Diaetam maxime alentem, et quae ſyſtema corporeum minime ſtimulat, omnino ſeligere oportebit; quem ſcopum alimentum lacticium pertingere opinamur.

QUINETIAM de POTU nonnihil dicendum reſtat; et in eo quidem ſimplicitas eadem nec minus obſervanda. Aqua pura, ſive lac aquae commiſtum, longe praeſtat, ſed minime gelidum, prout aliqui monuerunt, exhauſtum, vel aqua hordeo ſive oryza concocta.

PURGANTIA. In dubium revocare nequit, quin foeces aridae intus retentae ſtimulum maximum in toto corpore concitent. Conandum igitur ſumma ope, uti ſtimulum huncce, quantum poſſumus, enematis emollientibus, ſive catharticis lenioribus, ubique demulceamus, quibus aeger officio naturae neceſſario ſingulis diebus obſequatur. Hic vero cautelae nonnihil in extremo morbi ſtadio adhibendum,

bendum, ne diarrhoeam iſtam ſymptomaticam ſuperinduceremus, quae, ſicut hactenus obſervavimus, lethum vulgo praecedit. Regula generalis a morbi indole prorſus educenda. Quoniam aegrotans, ſi adhuc robuſtus ac vegetus, multo tutius quam ſi jamdiu extenuatus, evacuationes hujuſmodi ſuſtinere potuit.

VII.

II. Indicationem ſecundam nunc aggrediamur; nempe,

Uti ſymptomatum ferociorum ſaevitiam, quantum valemus, medicamentorum auxilio coerceamus. Hic vero ad medicamenta quaedam, ſymptomatis quibuſdam idonea, medico peritiſſimo recurrendum; quorum multifaria, ex ſexus, aetatis, habitus diſcrimine, neceſſario in uſum revocantur: Et haud raro accidit, uti morbus hujuſmodi cum aliis quibuſdam ſimul complicetur.

Platneri praeſtantiſſimi ſententiam omnino

omnino comprobamus, parum auxilii a medicamentis quibuſlibet exſpectandum, niſi ſub indicationem hancce cadant. Cel. Boerhaavius ſanguinem munire contra infectionem purulentam, et ulcus evacuare, labia abſtergere, et conſolidare, cohortatur. Haecce quidem dictu facillima: At, quibus tandem rationibus efficiantur, haud equidem video; ideoque noſtrum erit, theoriam ſpeculatricem quamlibet nullatenus amplecti, niſi documentis eam quibuſdam probe ſuffulcire poſſemus. Symptomata magis conſueta, quae ope palliante magis indigeant, uti jam perpendamus oportebit. Haec vero jure cenſeantur.

I. Tussis, in extremis hujus morbi ſtadiis, comes omnino moleſtiſſima, ex copia materiae purulentae forſitan exſuſcitatur, quae, pulmones irritando, tuſſim continuam, aegrotum ſomno ſuo nocturno defraudantem, procreat. In arte medica exercenda, propter indicationes

ſibi invicem contrarias, non raro ſub anguſtiis quamplurimis verſamur: Ita profecto, ſub hocce morbi ſtatu, indicantur opiata, quae tuſſiendi laborem compeſcant; quum tamen in morbo inflammatorio minime conveniunt. Ob rationes hujuſmodi, minima malorum eligenda; et tuſſis per uſum eorum parciorem, et per cautelam providam, quam leniſſime coercenda.

II. Dyspnoea. Morbus interdum abſque ullo hujus generis ſymptomate terminatur. Aſt, ubi progreſſus magis impetuoſos effecerit, et aeger in corpore ſuo magis irritabilis evaſerit, ſanguis circumfluus, ex cauſis ſtimulantibus quibuſlibet hactenus enarratis, in pulmones impetu fortiore determinatur; unde ſpirandi anguſtia perquam difficilis, et oris rubor, excitatur.

Hic vero venaeſectio, quoties aegri vires ſuſtineant iterata, remedium unicum accommodiſſimum. Namque, niſi huic malo levaminis aliquid quam certiſſime afferatur,

afferatur, lethum funeſtiſſimum mox aderit: Sicut amico noſtro chariſſimo ac peritiſſimo Airy, qui in hac academia medicinae ſtudium ſedulo excoluit, nuper accidit; at, proh dolor! ſub flore aetatis, hocce morbo correptus, ſodalem ſuum moeſtiſſimum deſeruit, et ſui deſiderium apud omnes ſibi notiſſimos reliquit. Nonnunquam quidem erit, uti ſpirandi difficultas a pure in ramulos bronchiales congeſto concitatur: Sub hocce rerum ſtatu, per Expectorantia, non vero per claſſem expectorantium ſtimulatricium, quam auctores plerique collaudarunt, ſed Emetici ſimplicis ope, prout res expoſtulant; nempe, per doſin tartari emetici, qui omnes medicamenti pectoralis effectus ſalutiferos, neque pernicioſos quoſlibet ex ſtimulis orientes, in ſe contineat. Hiſce Veſicantia adjungamus licet; quorum effectus, in pectus adhibiti, in uſum plurimum inſerviunt. Quamvis enim arteriarum pulſus interea concitant, attamen, evacuatione et relaxatione tandem

peracta,

peracta, lentiores arteriarum ictus haud raro relinquunt. Fonticulis et Setaceis, in hocce morbo, praeſertim recentiore, curando, ſuus adhibetur honos. Morbum vero per metaſtaſin, pulmonibus ab ulcere affectis, amovendum eſſe, vix ſperandum. Fatemur equidem, poſt haemoptoen graviorem, ubi diatheſis febrilis in proclivi eſt ut invadat, fonticulos et ſetacea, quibus diatheſis phlogiſtica in brachia determinetur, haud raro multum prodeſſe poſſe.

Diarrhoea. In hiſtoria morbi jam obſervavimus, diarrhoeam tragoediam lethalem plerumque claudere. Ea vero ad ſummam debilitatem ſtatumque corporeum putreſcentem, et ad inſignem puris copiam, per metaſtaſin in inteſtina convergentem, forſitan omnino jure referatur. Quae quidem, ſi eam inveteraſcere ſinamus, aegrotum ſtatim e medio ſublatura eſt. Conandum igitur ſummis viribus, ubi haecce periodus acceſſit, uti opiatis

et

et adſtringentibus adhibitis eidem occurratur.

Ita profecto inceptum noſtrum, utcunque peractum, Professoribus meis Honoratiſſimis lubenter offero; quam ſit imperfectum, animo humillimo probe conſcius. Spero tamen idem, utpote opuſculum juvenile, documentis et experientia parum ſuffultum, excuſationis aliquid undequaque merere poſſe.

F I N I S.